

Dia Internacional contra la discriminació racial

21 de març

El 21 de març de 1960, en la ciutat sud-africana de Sharpeville, al nord-est del país, la policia va obrir foc contra manifestants negres que expressaven la seva repulsa a l'apartheid; el sistema de discriminació racial que els negava, pel color de la seva pell, el reconeixement dels seus drets més bàsics.

El brutal tiroteig, que va derivar en una tragèdia amb 69 manifestants morts i prop de 200 ferits, va representar el punt de partida per a l'efectiva repulsa de la comunitat internacional al règim segregacionista de Sud-àfrica. No obstant això i encara que més atenuat, l'apartheid sobreviuria, per desgràcia, bastants anys més, fins a la proclamació de Nelson Mandela el 1994 com a President d'una República Sud-africana formada a partir de llavors per ciutadans lliures i iguals.

La massacre de Sharpeville va servir també perquè, el 1966, l'Assemblea General de les Nacions Unides proclamés que precisament el 21 de març de cada any, en record d'aquella tragèdia, se celebrés el Dia Internacional de l'Eliminació de la Discriminació Racial.

La celebració, avui 21 de març, d'aquest dia, deixa un sabor agredolç. D'una banda, reconeix el desig i la ferma intenció d'acabar amb el racisme. Però d'una altra, ens posa de manifest que la discriminació racial continua existint en el món. Perquè avui no només es recorda el passat (és a dir, el que va ocórrer fa gairebé 60 anys a Sud-àfrica); tant de bo fos només això. Avui també s'expressa la preocupació pels casos de discriminació racial que constantment es repeteixen per tot arreu. Prova d'aquesta preocupació és que en data tan recent com és el 22 de desembre de 2018, l'Assemblea General de Nacions Unides va aprovar una resolució que consisteix expressament en una "crida mundial per a l'adopció de mesures concretes per a l'eliminació total del racisme, la discriminació racial, la xenofòbia i les formes connexes d'intolerància".

Tot racisme és injustificable i repugnant, però no és irreversible. Per això no n'hi ha prou només amb condemnar-lo, sinó que s'ha de combatre amb el convenciment que cal educar a les persones en el respecte idèntic a tots els éssers humans, qualsevol que sigui el seu origen i el color de la seva pell. L'educació és essencial per a aquesta finalitat, com ho és la denúncia de qualsevol actitud racista, començant per les petites humiliacions (entre les quals també hi ha les bromes o acudits de mal gust i l'ús d'apel·latius denigrants), i hem d'orientar la nostra tasca educativa tant als racistes recalcitrants com als que ho són, més aviat, com a resultat d'una conducta 'apresa', basada en estereotips o pautes infamants.

'Green book', guanyadora fa tan sols un parell de setmanes de l'Oscar a la millor pel·lícula, està ambientada en la molt racista Amèrica del Nord dels anys seixanta del passat segle XX i ens planteja una molt atípica situació per a aquells dies, en què un home negre contracta com el seu xofer a un blanc amb el qual viatjarà fins al (encara més racista) sud del país. Aquest conductor blanc menysprea d'entrada als negres, però ho fa per aquestes pautes 'apreses', per

la nefasta educació que ha rebut i que li ha inculcat la idea que la raça negra és inferior i la blanca, en conseqüència, superior.

El contacte, durant el viatge, amb el seu patró negre –pianista virtuós i home de maneres i educació distingides- serà l'inici d'un canvi sincer en les idees del conductor blanc, i el seu racisme 'après' s'anirà esfumant deixant pas a una autèntica estima per l'home que l'ha contractat, de manera que el color de la pell acabarà sent del tot irrellevant pel xofer.

Facilitar la interrelació d'ambdues parts, qui margina i qui pateix la marginació, serà també per a nosaltres una exigència per tal de superar el racisme. És imprescindible fomentar aquesta relació; perquè aquell que té un comportament racista, segur que anirà canviant d'actitud a mesura que vagi descobrint que la persona a qui destina el seu odi és un ésser humà que mereix respecte i consideració. Sens dubte que, amb el contacte, anirà trobant valors i virtuts que mai hauria imaginat en aquesta persona que havia marginat.

Des de les defensories i sindicatures locals, podem desenvolupar una tasca important en pro de l'eliminació del racisme gràcies, sobretot, al nostre accés constant i directe als ciutadans. Segur que entre ells hi ha racistes recalcitrants, extremistes que difícilment ens voldran escoltar. Però hi ha molts altres -com el xofer de la pel·lícula- que, tot i que la seva actitud és igualment menyspreable, s'han convertit en racistes com a conseqüència de patrons apresos, de la pobra educació que han rebut i de la manca de relació amb la persona marginada, amb el resultat tot plegat que han acceptat estereotips i creences vergonyoses sense pràcticament reflexionar. Una desviació que nosaltres, amb el nostre convenciment més profund, hem de desmuntar i eliminar de les seves ments intolerants.

El nostre objectiu ha de ser derrotar tot racisme sense excepció, i aconseguir que el 21 de març de cada any sigui tan sols un record d'un passat aberrant però feliçment superat. La lluita per aconseguir-lo comença en la ment de cada un de nosaltres, als que segurament alguna vegada encara se'ns escapa una frase iniciada amb aquest "*jo no sóc racista, però ...*", un "*però*" de mal auguri que hauria de deixar pas a una afirmació sense conjuncions ni reserves. A una declaració rotunda i sincera que, per la seva obvietat, ni caldria explicitar: la de "**JO NO SÓC RACISTA**". Punt.

Cruïlles, 21 de març de 2019

Eduardo M. Vara de Rey
Defensor dels Veïns i Veïnes de Cruïlles-Monells-St. Sadurní de l'Heura